

SPIS TREŚCI

PREKURSOR

MIEĆ I UMIEĆ	9
Wojciecha Jastrzębowskiego podręcznik realizowania marzeń	9
CZĘŚĆ I BIOGRAFIA UCZONEGO	10
Z Mazowsza do Warszawy	10
Młody uczony na wojnie	11
I po	12
CZĘŚĆ II WIEDZA I BYT	17
Hierarchia nauk	17
Kolejny przewrót kopernikański	20
Hierarchia bytów: pięć światów, cztery siły, trzy prawa	21
Trzy prawa	23
Cztery stany	25
CZĘŚĆ III ERGONOMIA	26
Apologia filozofii czynu	26
Rys ergonomii	29
Aksjomat: wolność człowieka	30
Struktura ergonomii	30
Cel i plan	33
Etapy pracy	35
CZĘŚĆ IV ANANKONOMIA	39
Obraz potrzeb	39
Mieć i umieć	41
CZĘŚĆ V NOWY CZŁOWIEK – PRACERZ	42
Rycerze pracy	42
Dialektyka kreacji i autokracji	45
CZĘŚĆ VI DIALEKTYKA UTOPII I PRAKTYKI	47
Konstytucja dla Europy	49

DWAJ SKAZANI NA NIEISTNIENIE

ISTNIEĆ CHWILĘ, TRWAĆ JESZCZE POZA TĄ CHWILĄ	59
Rys życia	59
Początki filozofii pracy i w ogóle pozytywizmu	62
CZĘŚĆ I METAFIZYKA BEZ METAFIZYKI	65
1. Credo. Wiedza wiedz	65
2. Deizm, a nawet agnostycyzm	65

Praprawo i dualizm	67
Harmonia sprzecznych sił	68
3. Nieśmiertelność rozkładu	71
4. Życie jako rzut	73
CZĘŚĆ II ŚWIAT CZŁOWIEKA	75
1. Ciało, zmysły i umysł – narzędzia siły rzutu	75
Zmysły zwierzęce	75
Mowa	76
Siła duchowa	77
2. Rozumność i umiar	78
3. Wola	79
Wiedza i praca	79
Wiedza i praca. Zasób społeczny	81
4. O prawach II rzędu	82
Założenie w formie metafory	83
Darmość	83
Rozmaitość	84
Podział pracy	84
Wyścigi, czyli walka o byt	85
Czynność lub bierność	85
Właściwości praw i materii	86
CZĘŚĆ III FIZYKA SPOŁECZNA	89
1. Zasób	91
2. Moralne konsekwencje ekonomii humanistycznej	91
3. Oczyszczenie przedpoła	92
4. Początki społeczeństwa	94
Trwoga, religia i poezja	94
Zamiana	96
5. Trzy momenta	97
Czas świątyni	98
Czas urzędów i państw	99
Czas zamków	101
Domostwa i lepianki	103
6. Dwie postacie społeczeństwa	104
Ogniwa społeczne	105
Społeczeństwo: naród i państwo	107
HISTORIA NATURALNA DUCHA – AGNOSTYCYZM OPTYMISTYCZNY	
ERAZMA MAJEWSKIEGO.	110
CZĘŚĆ I PROLEGOMENA DO PROLEGOMENÓW	113
1. Przygody w wymiarze S–F	113
2. Niepewność oznacza nadzieję	115
CZĘŚĆ II EWOLUCJA BEZ EWOLUCJI	119
1. Parę słów o cywilizacji	119
2. Błąd ewolucjonizmu	122
3. Błąd animizmu	124

CZEŚĆ III FENOMEN CZŁOWIECZENSTWA	125
1. Argumenty przeciw ewolucjonistom	125
2. Twórczość, zróżnicowanie psychiczne, społeczność	126
Twórczość	127
Zróżnicowanie psychiczne	127
Społeczeństwo	128
3. Historia odzwierzęcania	128
CZEŚĆ IV FENOMEN ŻYCIA	134
1. Hierarchia życia	134
2. Tajemnica jajka	137
CZEŚĆ V CYWILIZACJA – SFERA D	140
1. Mowa	141
2. Dygresja o wolności	143
3. Literatura i sztuka	145
4. Dygresja o geniuszach	147
CZEŚĆ VI NARÓD I ŻŁUDZENIA CYWILIZACJI PONADNARODOWEJ	148
1. Życie w rozgarze	148
2. Trwanie i obumieranie cywilizacji	150
3. Narody	151
4. Fikcja zjednoczonej ludzkości	152

POZYTYWIZM, KTÓREGO NIE BYŁO

OCHOROWICZ, CZYLI METAFIZYKA POZYTYWIZMU	159
CZEŚĆ I WZŁÓT	160
Manifest wierszowany a bardzo prozaiczny	161
CZEŚĆ II NAUKA JAKO POEZJA, CZYLI WYNALEZI	164
Powrót nad Wisłę i do Wisły	166
CZEŚĆ III ENERGETYCZNA BUDOWA ŚWIATA	169
1. Poprawianie pozytywizmu	169
„Niewłaściwe pytania” – atak na „marzycielstwo w nauce”	170
Klasyfikacja nauk	171
2. Duch, mózg i energia	172
Siła = energia = eter	173
Ewelucja energii	173
Od monizmu materialistycznego do dualizmu	175
3. Świat jako perpetuum mobile	175
Metamorfozy sił	175
Pięć praw rządzących wszechświatem	177
CZEŚĆ IV NAUKA W WALCE Z POEZJĄ	179
1. Parapsychologia naukowa. Podświadomość i jaźń syntetyczna	179
Ideoplastia	181
Błędne koło pozytywizmu	182
Mysł i eter	183
Materia, eter i substancje jeszcze dziwniejsze	184
Lewa noga Eusapii Palladino	187

Stanisława, mała Stasia i Wojtek	189
2. Psychologia narodowa	190
My i inni	192
Autokreacja jednostki i narodu	193
Uczucia	194
Kształcenie woli – dwie siły	195
MYŚL PRZYZIEMNA W TROSCE O WARTOŚCI NAJWYŻSZE	199
CZEŚĆ I SMUTEK PROMETEUSZA	200
Powód pierwszy	200
Powód drugi	201
1. Żywot pozytywisty pocziwego	201
Prasa jako narzędzie filozofii	202
Literatura jako narzędzie filozofii	203
Przerywnik liryczny, czyli katastrofa rodzinna i finansowa	204
Podziemna partia szachów	207
Powrót do Golotyckiego	209
„Alma”	210
2. Manifesty, manifesty	211
Antyromantyzm	213
Wiara w zbawczą moc nauki	215
3. Wskazania polityczne	217
Jako Grecy Rzym	218
Mądre zsolidaryzowanie się	219
Legalizm, półlegalizm i trochę panslawizmu	220
CZEŚĆ II „DUMANIA PESYMISTY”	222
CZEŚĆ III ETNOLOGIA. DESAKRALIZACJA MORAŁNOŚCI	228
1. Trochę porządku	228
2. Parada pomysłów	229
3. Ludzie i kopulujące żaby, czyli kultura i natura	231
Obuśrodkowanie instynktów	232
Zwyczaj, prawo, moralność	233
CZEŚĆ IV „UTOPIENIE W ROZWOJU HISTORYCZNYM”	235
1. Utopie	235
2. Tajemnica utopii	236
CZEŚĆ V DŁUGI, DRAMATYCZNY TESTAMENT	238
1. „Duchy”	238
2. Kilka wniosków na zakończenie	245
Odwrocenie kantyzmu	245
Nowe szanse dla jednostek i narodów	245
Nowe, liczniejsze elity	246
Polskie a priopi	246
Sacrum pozytywizmu	248
PS. Po latach	249

POZYTYWISTA ERY DEKADENTYZMU	251
CZEŚĆ I POCZĄTEK DROGI	253
1. Pozytywizm krakowski	253
Nauka? Polityka? Dziennikarstwo?	253
Habilitacja – pierwsze podejście	255
2. „Kraj”	256
Błogosławiona wina	257
Amalgamacja	259
3. Grac, komunizm i kanibalizm	263
Człowiek jako camera obscura	265
Koniec drogi	267
CZEŚĆ II RASIZM NAUKOWY	270
1. Filozofia natury a człowiek	272
Założenia wstępne – MONIZM	272
2. Ogólne prawa naturalne	277
Prawo przyczynowości	278
Prawo rozwoju	279
Prawo periodyczności	279
Prawo skomplikowania	279
Powszechna celowość	280
Istotna jednakowość sił i procesów	280
CZEŚĆ III FILOZOFIA SPOŁECZNA	284
1. Wieloplemienny początek ludzkości	284
Rasy i wykopaliska	285
2. Żywioty społeczne	286
Horda	287
Szczep gospodarczy	287
3. Państwo	289
Czy tylko podbój	289
Kultura	291
Dwie dźwignie rozwoju ludzkości	292
Hierarchia władzy	294
Lud, naród, społeczeństwo	296
Masa	298
Węzły i koła społeczne	299
4. Ruchy i partie polityczne w państwie	300
Monarchizm	301
Feudalizm	301
Klerykalizm	302
Liberalizm	303
Kapitalizm	303
Socjalizm	304
Agraryzm	305
CZEŚĆ IV FILOZOFIA KULTURY	306
Zjawiska społeczno-psychiczne	306
Język	306

Religia	308
Moralność	310
Prawo	313
CZĘŚĆ V FILOZOFIA CZŁOWIEKA	316
1. Jednostka jako płód społeczny	316
Indywidualizm i kolektywizm	316
Jednostka a grupa	316
2. Cel świata, cel państwa, cel życia	320
SOCJALIZM O SARMACKIM OBLICZU	
W PRZECIĄGU HISTORII	329
WIKTOR HELTMAN	333
CZĘŚĆ I ADEPCI IZIS W SŁUŻBIE RZECZYPOSPOLITEJ	334
Związek Wolnych Braci Polaków. Jawne i tajne struktury	335
„Dekada”	335
Załamanie	336
Powrót	339
CZĘŚĆ II UTOPIA I NATURA LUDZKA	340
CZĘŚĆ III WIZJA HISTORII	346
Cel	347
WIKTOR HELTMAN	353
CZĘŚĆ I ŻYCIE, CZYLI WALKA I WĘDRÓWKI	354
Na tułaczce	356
CZĘŚĆ II SOCJALIZM WYGNAŃCÓW	360
Socjalizm a demokracja	360
Dysputy w polskim piekle	362
Socjalizm to ewangelia w działaniu (argumentacja religijna)	367
1. Podwójna funkcja religii	367
2. Krytyka stanu natury	368
3. Ewangelie – nowa jakość życia, czyli socjalizm chrześcijański Wortella	369
Porównanie kondycji (argumentacja ekonomiczna)	373
1. Dywagacje na temat własności	373
2. Ekonomia a socjalizm	377
Personalizm (argumentacja socjologiczna)	379
1. Socjalizm jako zadanie	379
2. „Socjalność”	381
CZĘŚĆ III MISJA POLSKI, FEDERACJA NARODÓW MIĘDZYMORZA	384
SOCJALIZM INTEGRALNY	390
STO LAT ŻYCIA I DZIAŁALNOŚCI BOLESŁAWA LIMANOWSKIEGO	390
CZĘŚĆ I MŁODOŚĆ WYMIESZANA ZE STAROŚCIĄ	392
Rosyjska młodość	392
W Warszawie i we Lwowie. Młodość raz jeszcze	394
Genewa	398
Stowarzyszenie Socjalistyczne Lud Polski	399

Partia socjal-rewolucyjna „Proletariat”	399
Zjazd polskich socjalistów	401
CZĘŚĆ II PROGRAM NAUKOWEGO SOCJALIZMU	403
Pytanie o sens	403
CZĘŚĆ III STATYKA I DYNAMIKA	413
Statyka	413
Dynamika	415
Wielość dusz	419
DWIE TAJEMNICE KRZYWICKIEGO	425
CZĘŚĆ I RYS ŻYCIA	426
Wzięcie po raz pierwszy i drugi i trzeci	429
CZĘŚĆ II ZARYS NAUKI	431
Punkt wyjścia: antypozytywizm	431
Akuszeria społeczna, czyli o roli idealistów	434
1. Monizm jako założenie	434
2. Ani cele, ani przypadki	435
3. Wylom, czyli akuszeria historyczna	437
4. Rola jednostek	439
Idea i życie	440
CZĘŚĆ III SIC ITUR AD VIRTUTEM	447
Krzywickiego filozofia czynu	447
Nowa etyka rycerska	448
W ODPOWIEDZI NA WYZWANIE WIEKU	456
CZĘŚĆ I WSTĘP DO OPowieści	457
Światopogląd pracy i swobody – uwagi wstępne	458
Atak	460
Próba obrony	460
Głosy świadków	463
CZĘŚĆ II JAKIEJ FILOZOFII POLACY POTRZEBUJĄ	466
Prolog 1903–1906	466
Do i od marksizmu	467
Już był w ogródku	470
„Światopogląd pracy i swobody” – sprawozdanie z wykładów	472
Powrót kosmaru	480
CZĘŚĆ III DZIEJE GRZECZU (PRZED I PO 1898)	482
Dyletant, agitator, przywódca lewych i prawych filomatów	482
Od prelegenta do prezesa	483
Wyznanie winy	485
Kultura polska jako śmietnik	486
CZĘŚĆ IV POWRÓT Z SANATORIUM	482
Kultura polska jako skarbiec	492
Dziecię wieku	493
Pod ciężarem Boga	496

Lista pretensji	499
„Mocarz”	502
Wielkie cienie	505
Kultura – pole pracy, pole bitwy	509
Przypadek z Sienkiewiczem	511
Krytyk, czyli wieszcz	515
CZĘŚĆ V FILOZOFIA, CZYLI TESTAMENT	518
Dzieła pracy, metafizyka pracy	518
Kategorie, teorie i inne przeszła	519
Wolność, godność i tragizm, czyli etyka	521
Wola i wolność	521
Szczęście	522
Naród jako dzieło sztuki (I)	526
Ludzkość jako dzieło sztuki	532
Żyćcie bez objawienia	533
CZĘŚĆ VI WYGNANIE (1907–1911)	535
Drugi atak	537
Proces	539
Wiemy niewiele więcej	541
CZĘŚĆ VII DIALEKTYKA ODEJŚĆ I POWROTÓW	546
Inspiracje życiowe i filozoficzne	546
Metafizyczne przyspieszenie	547
CZĘŚĆ VIII DWA LATA Z NIEMANEM	553
Przyświadczenie	554
Po drugiej stronie skoku	556
CZĘŚĆ IX OCHOTNIK DO VI KREGU	560
Wcielenia Bezzozowskiego	560
Poprawić Kościół!	561
Widok z oka cyklonu	562
Symbolizm	564
3 stycznia 1911	566
Halucynacje (na dodatek spóźnione)	570
Metafizyka narodu	570
Socjalizm ale inny, chrześcijański	571
Uniwersalizm i kosmizm	572
Metafilozofia, meta religia, meta kultura. A może jednak metafizyka?	573
Pascendi	575
Akces do potępionych	576
CZĘŚĆ X UMARŁ ŚWIĘTY	578
ANEKS I „FILOZOFIA CZYNU” 1903	586
ANEKS II ROMANTYZM PRZECIW NIHILIZMOWI	591
Filozofia romantyzmu polskiego	591

SOCJALIZM HUMANISTYCZNY EDWARDA ABRAMOWSKIEGO	599
Genialny samouk	599
Własną drogą	602
Ostatnie prace	608
CZĘŚĆ I PRZEWYCIĘŻENIE KANTA	612
Pochwała bez-myślności	613
Fenomenalizm	617
Socjologia od podstaw	618
Podwójność	619
Sumienie	620
Jednostka jako transformator	622
CZĘŚĆ II SOCJALIZM I SUMIENIE	624
Popękany socjalizm	624
1. Jakobini	624
2. Fataliści (lenie)	625
Egoarchizm Abramowskiego	626
Alienacja państwa (odrzućcie jacobinizmu)	629
1. Antyindywidualizm	629
2. Antykreatywnizm	630
3. Antypostępowość	631
4. Wyzysk	631
5. Antysocjalizm, alienacja ruchu i partii	632
Krytyka „demokracji”	634
CZĘŚĆ III KOOPERATYZM	636
Po prostu wspólnoty	636
Polska Rzeczpospolita Spółdzielcza	638
Pomniejszyciele ojczyzny	639
CZĘŚĆ IV METAFIZYKA DOŚWIADCZALNA	643
W świecie i zaświatach zapisanych przez Słowackiego	643
Doświadczenie Niedoświadczalnego	645
Idioplazma starsza niż my	647
Opór zapomnianego	647
Co oznaczają Bogowie	648
Co oznacza człowiek	649
1. Idealy	651
Ciąg dalszy nastąpi	652
1. Po pierwsze. Ciało już w zasadzie gotowe	652
2. Po drugie. Ukryte moce, a zwłaszcza sumienie	653
3. Po trzecie. Marzenia celowe	653
Zakończenie	655
JÓZEF PIŁSUDSKI – WYZNAWANIE IDEI CZYNEM	658
CZĘŚĆ I PRAKTYKA, CZYLI PRACE I DNI PIŁSUDSKIEGO	660
Śladami filomatów – na Sybir	663
Prace	667
Prace ciężkie, brudzące ręce	671

CZĘŚĆ II MIĘDZY PRAKTYKĄ A TEORIĄ	673
Formy zniewolenia. Diagnoza	673
1. Spustoszenia biologiczne	673
2. Wzrost ekonomiczny	674
3. Zniewolenie oświatowe	675
4. Zniewolenie religijne	676
5. Degradacja socjalna	677
6. Choroba ducha	678
Romantyzm planów pozytywizm środków	681
1. Romantyzm planów. Niepodległość i federacja	681
2. Pozytywizm środków. Filozofia wojny	683
1. Sojusze	686
2. Tajność	689
2a. Śląsk	690
2b. Tajemnica wojny prewencyjnej	690
3. Inicjatywa	692
4. Ekonomia sił	693
5. Bluff	694
6. Siły i wartości – idee i pragmatyka	696
Demokracja a wojsko – dygresja	698
CZĘŚĆ III TEORIA, CZYLI FILOZOFIA TWÓRCZOŚCI	701
Teoria szukająca wsparcia w systemie	701
Rozpad świata i pokusy epickie	702
1. Socjalizm rosyjski	703
2. Socjalizm polski, czyli kłopoty z marksizmem	705
3. Ekonomia i czyn – problem fatalizmu	708
4. Baza czy nadbudowa – problemu fatalizmu ciąg dalszy	709
5. Klasa – naród – partia	711
6. Filozofia pracy	713
Teoria bez systemu	714
Metodologia bez metodologii	715
Epistemologia bez epistemologii	706
O prawdopodobieństwie prawdy	716
Dwie drogi i pasjans	718
Antropologia bez antropologii	722
1. Wola	722
2. Myślenie jako działanie (i namiastka działania)	723
Historiografia bez historiografii	725
1. Roboczy podział światopoglądów	725
2. historia jako gra, jako walka	727
Teologia bez pewności Boga	731
Ułomność świadectw i świadków	731
Kiedy zatem Marszałek używa słowa Bóg?	732
Kiedy Piłsudski nie używa słowa „Bóg”	734
... i bez eschatologii	738
W głównym nurcie Romantyzmu: człowiek jako żywioł twórczy	739
Etyka bez metafizyki	740

Etos walki – etos pracy – i znów walki	741
Stoicyzm. Cnota i pamięć	743
Prawo i honor	744
Rzeczpospolita – dzieło woli i dzieło sztuki	745
INDEKS NAZWISK	755